

SOLIDAIR

MET VEROORDEELDE **VAKBONDSLEDEN**

BESCHERM HET **STAKINGSRECHT** EN HET **RECHT** OM **ACTIE** TE VOEREN

STRAFRECHTELIJKE VERVOLGING WEGENS SYNDICALE ACTIE?! WAT IS ER AAN DE HAND?

CONTEXT VAN 2 RECENTE RECHTSZAKEN

DE RECHTSZAAK TE ANTWERPEN

De correctionele rechtbank te Antwerpen verklaarde op 29 juni 2018 de voorzitter van ABVV-Antwerpen schuldig aan het misdrijf 'kwaadwillige belemmering van het verkeer', en dit naar aanleiding van onze nationale vakbondsactie die plaatsvond op 24 juni 2016 in de haven van Antwerpen. De andere beklagde, ook een militant van het ABVV, werd vrijgesproken.

Die 24ste juni 2016 riep het ABVV op tot een nationale interprofessionele 24-uurstaking tegen de verhoging van de pensioenleeftijd, de verhoging van de wekelijkse arbeidsduur en de verregaande flexibilisering van de arbeidsmarkt. Dit ging - zoals al tientallen jaren gebruikelijk is - gepaard met het afsluiten van een vijftal toegangswegen tot de haven. Er werd strikt op toegezien dat de veiligheid op bedrijfsniveau werd gewaarborgd en dat veiligheidsploegen (in seveso-bedrijven) toegang kregen. Er waren geen incidenten, alles verliep vreedzaam en vlekkeloos. De afgezette buurt betrof bovendien enkel een doorgangsmoeilijkheid voor havenbedrijven. Er waren in die omtrek geen scholen, ziekenhuizen of andere instellingen van openbare dienstverlening.

Toch ging de Antwerpse politie over tot twee arrestaties, te weten van de voorzitter van het gewest Antwerpen en van een militant van het ABVV. Zij bleven meerdere uren aangehouden, ook al bleef hun rol beperkt tot het waarborgen van de veiligheid van de militanten en weggebruikers.

De verbalisanten van de lokale politie te Antwerpen noteerden aanvankelijk dat de menigte door een aantal betrokkenen werd 'opgehitst', maar stelden nergens dat het verkeer door één van hen kwaadwillig zou zijn belemmerd. Twee weken nadien (4 juli 2016) werden de voorzitter en de militant verhoord. Een verhoor dat plotsklaps handelde over het misdrijf 'kwaadwillige belemmering van het verkeer'.

Op 11 augustus 2016 werd een nieuw proces-verbaal opgesteld over de gebeurtenissen van die 24ste juni, ditmaal door andere politiemensen dan diegenen die het oorspronkelijke proces-verbaal hadden opgesteld.

Het dossier raakte vervolgens (zogezegd) meer dan één jaar kwijt, waarna plots door de gerechtelijke autoriteiten te Antwerpen werd beslist om beide vakbondsafgevaardigden rechtstreeks voor de correctionele rechtbank te dagvaarden. Wat op 23 februari 2018 dan ook gebeurde.

Na twee zitdagen, volgde op vrijdag 29 juni de uitspraak. De voorzitter van ABVV-Antwerpen werd eenvoudig schuldig verklaard (zonder het opleggen van enige straf) en de militant werd vrijgesproken.

Dit terwijl voor geen van beiden individuele handelingen konden bewezen worden waaruit blijkt dat ze het verkeer kwaadwillig belemmerd zouden hebben. De voorzitter van ABVV-Antwerpen wordt echter toch schuldig verklaard omdat hij de syndicale actie georganiseerd had. Een uitspraak die bevestigd werd door Het Antwerpse Hof van Beroep en het Hof van Cassatie.

DE RECHTSZAAK TE LUIK

Op 23 november werden 17 vakbondsleden veroordeeld door de correctionele rechtbank van Luik. Elf onder hen kregen een gevangenisstraf van twee weken met uitstel opgelegd; zes onder hen een straf van één maand met uitstel.

Waarover gaat het? Tijdens een algemene staking in oktober 2015 begaven de 17 syndicalisten in kwestie zich naar het snelwegviaduct van Cheratte, in de buurt van Luik, waar het verkeer al minstens een uur voordien tot stilstand was gekomen door een wegblokkade. De syndicalisten zijn niet in groep ter plaatse gekomen, maar druppelsgewijs, ieder individueel op een ander tijdstip.

Sindsdien proberen sommigen hen de dood van een persoon in een Luiks ziekenhuis in de schoenen te schuiven. Een ambulance zou vertraagd zijn geweest door de stakingsacties. De Raadkamer seponerde deze beschuldiging.

Voorts werden de vakbondsleden in kwestie nog beschuldigd van het toebrengen van schade aan de openbare weg. Ook daarin werden ze vrijgepleit.

Uiteindelijk was het slechts hun aanwezigheid ter plaatse – een tijdje nadat de blokkade was begonnen – die hen een gevangenisstraf met uitstel oplevert. Het gaf hiervoor opnieuw een creatieve invulling aan de term ‘kwaadwillige belemmering van het verkeer’.

Het ABVV veroordeelt dit politiek proces, duidelijk bedoeld om de vakbondswerking en het recht op actievoeren te belemmeren.

EEN SYNDICALE ACTIE IS NOOIT ‘KWAADWILLIG’

Het door het Openbaar Ministerie ingeroepen artikel 406 van het Strafwetboek, is er te vinden onder de afdeling ‘Opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, en opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel’. Zowel de titel van de afdeling, als het artikel zelf, maken duidelijk dat het hier niet gaat over eender welke belemmering van het verkeer, maar dat het dient te gaan over het ‘opzettelijk’ toebrengen van (lichamelijk) letsel en het ‘kwaadwillig’ belemmeren van het verkeer.

Een syndicale actie heeft als bedoeling om syndicale eisen kenbaar te maken en die kracht bij te zetten. Een syndicale actie heeft nooit de bedoeling om letsel toe te brengen en kan al zeker niet als ‘kwaadwillig’ beschouwd worden. Temeer daar het gaat over de uitoefening van syndicale vrijheden, waaronder het stakingsrecht, een fundamenteel recht.

In het verleden werd reeds geprobeerd om hetzelfde artikel in te roepen tegen een vakbondssecretaris. De correctionele rechtbank van Hasselt veroordeelde in eerste instantie nog de secretaris, maar het Antwerpse (!) Hof van Beroep heeft bij arrest d.d. 28 april 2004 de vakbondssecretaris vrijgesproken. Het Hof heeft toen klaar en duidelijk gesteld dat:

“dat het zeker niet het uiteindelijke opzet van de actievoerders was het verkeer te belemmeren; hun eigenlijke bedoeling was ruchtbaarheid geven aan syndicale eisen;”

“dat uiteraard de uitoefening van alle rechten, ook van de grondrechten, grenzen heeft; Dat in deze zaak echter niet blijkt dat de actie méér was dan een normale vakbondsactie, waarbij getracht werd op niet-delictueuze wijze ruchtbaarheid te geven aan bepaalde ideeën;”

“de vakbondsactie wellicht verkeershinder met zich bracht; dat echter niet blijkt dat het ging om een kwaadwillige belemmering van het verkeer en dat evenmin blijkt dat de fundamentele rechten van het individu op een grensoverschrijdende wijze werden uitgeoefend.”

FUNDAMENTELE RECHTEN KUNNEN NIET ZOMAAR INGEPERKT WORDEN

De acties in Antwerpen en Luik waren telkens gewone, vreedzame syndicale acties, een uitoefening van fundamentele rechten (het stakingsrecht en het recht op vrije meningsuiting).

De rechtspraak van zowel het Europees Hof van Justitie als het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) vrijwaren deze fundamentele rechten. Onze regering heeft zelfs de positieve verplichting om de uitoefening van deze fundamentele rechten te vrijwaren en te bevorderen.

Het is niet aan een rechtbank of het Openbaar Ministerie om plotsklaps een nieuwe, eigen invulling te geven van wat al dan niet toegelaten is, van hoe een stakingsactie er dient uit te zien en hoever deze mag gaan. In geval van sociaal conflict bestaat er een Herenakkoord, onderhandeld door de sociale gesprekspartners.

De fundamentele rechten op betoging, op staking en op vereniging zijn dermate belangrijk in een democratische samenleving dat ze enkel in uitzonderlijke gevallen mogen worden ingeperkt. Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens bieden artikels 10 en 11 EVRM weinig ruimte voor beperkingen op politieke meningen en actie-uitingen, zeker als het gaat om kwesties van publiek belang.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens verwijst hierbij ook naar het Europees Sociaal Handvest (ook door België geratificeerd), dat de bedoeling heeft om de beperkingen op fundamentele rechten te reglementeren, niet de fundamentele rechten zelf. Deze beperkingen dienen noodzakelijk te zijn in een democratische samenleving en proportioneel te zijn ten aanzien van de beoogde doelstelling ervan. Het onmiddellijk laten ingrijpen door de politiediensten tijdens een syndicale actie, beantwoordt helemaal niet aan de verdragsrechtelijke voorwaarden opgelegd aan beperkingen van fundamentele rechten.

POLITIEKE CONTEXT TOEGELICHT

Deze recente rechterlijke uitspraken kaderen in een alsmaar vijandiger en autoritairder klimaat. Al dan niet moedwillig gecreëerd door sommige politieke partijen, organisaties en bewegingen.

Voorbeelden genoeg: het verwijten aan rechters dat ze wereldvreemd zijn, het afdreigen van rectoren, het intimideren en zelfs arresteren van journalisten, het beschuldigen van ngo's dat ze mensensmokkelaars zijn, het verwijten van de ouders van een door een politiekogel gestorven peuter dat ze hier als vluchtelingen zelf schuldig aan zijn, enzovoort.

Het is geen toeval dat burgemeesters aan de vooravond van een syndicale actie verklaren dat blokkades niet zullen toegelaten worden en de dag van de actie zelf zich bij de publieke radio-omroep laten ontvallen dat "het goed was dat die personen even aangehouden werden om tot hun zinnen te komen." Het is ook geen toeval dat een mandataris van diezelfde N-VA-burgemeester stakende werknemers bij Lidl omschreef als "krapuul" waartegen politie en justitie dienen op te treden.

De regering-Michel (2014-2018, met N-VA, MR, Open Vld en CD&V) heeft op alle mogelijke manieren geprobeerd het sociaal overleg te ondermijnen (slechts pro forma adviezen vragen, niet respecteren van akkoorden gesloten onder sociale gesprekspartners, koppelen van die akkoorden aan eigen eisen, het beperken van de enveloppe voor de welvaartsaanpassingen...) en in het bijzonder de vakbonden gevisieerd met als doel ze te verzwakken.

Vakbonden zijn immers een maatschappelijk tegenmacht om rekening mee te houden, een tegenmacht die niet alleen wil verhinderen dat sociale afbraak een versnelling hoger wordt geschakeld, maar die de schade ook hersteld wil zien. Een tegenmacht die verhindert dat het beleid bijna uitsluitend op maat van aandeelhouders, multinationals en de rijksten wordt gevoerd, en dat 'de kleine man en vrouw' daarvoor de rekening moeten betalen.

Als het stakingsrecht herleid wordt tot een louter symbolisch recht, dat in de praktijk niet meer kan uitgeoefend worden, is het gedaan met collectieve actie en is het afgelopen met het bewerkstelligen van sociale vooruitgang en het collectief opkomen voor diegene die zichzelf niet kunnen verdedigen.

WE HERHALEN HET NOGMAALS: HET ABVV LAAT ZICH NIET INTIMIDEREN. WELKE POLITIEKE MEERDERHEID ER OOK AAN DE MACHT IS, WIJ BLIJVEN IJVEREN VOOR SOCIALE VOORUITGANG EN RECHTVAARDIGHEID.

WIJ BLIJVEN DE STEM VAN ALLE WERKNEMERS. ALS HET KAN DOOR SOCIAAL OVERLEG, ALS HET NODIG IS DOOR SYNDICALE ACTIE, STAKINGEN INBEGREPEN.

WAT MET TOEKOMSTIGE ACTIES?

Voor het ABVV is het recht op actievoeren fundamenteel.

Dit geldt niet alleen voor vakbondsacties, maar ook voor protestbewegingen die ontstaan omwille van onvrede met het politiek beleid.

- Denk maar aan leerkrachten en ouders die in de straat van hun school tegen fijn stof protesteren.
- Denk maar aan fietsactivisten die in groep een tocht door de stad maken om meer aandacht te vragen voor fietsers.
- Denk maar aan vredesactivisten die een sit-in houden in een publieke ruimte.
- Denk maar aan iedereen die deelneemt aan een spontane betoging.

Dit 'zwaard van Damocles' dat nu – als het vonnis standhoudt – boven elke vorm van sociale actie hangt, kan ervoor zorgen dat het hele middenveld monddood gemaakt wordt en dat geen enkele tegenstem zich nog laat horen. Wat maakt dat tegensprekelijk en kritisch debat, dé pijler van een gezonde democratie, de facto onmogelijk gemaakt wordt.

Het spreekt dus voor zich dat we alle middelen zullen uitputten om het vonnis van de rechtbank van Luik teniet te doen. Het is van uitermate groot belang dat iedereen beseft welke de mogelijke gevolgen zijn voor het uitoefenen van onze democratische basisrechten.